

Н. О. Большакова

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент І. В. Самойлюкевич*

Мотиваційний потенціал використання спілкування в соціальних мережах у процесі навчання граматики учнів старших класів спеціалізованих шкіл

У статті визначається сутність поняття мотив навчання, його типи та місце в процесі розвитку граматичної компетенції учнів старших класів спеціалізованих шкіл засобами спілкування у соціальних мережах.

Поглиблення міжнародних зв'язків України, інтеграція країни до загальноєвропейських структур підвищують роль іноземних мов як важливого засобу міжкультурного спілкування. У зв'язку з цим змінюються вимоги до викладання англійської мови, рівня практичного оволодіння учнями уміннями спілкування в усній і писемній формах відповідно до мотивів, цілей і соціальних норм комунікації. Це потребує застосування більш ефективних підходів до викладання мови, зокрема комунікативний підхід, який передбачає формування в учнів комунікативної компетенції – здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації. Тенденція до посилення комунікативної спрямованості навчального процесу, його наближення до реального процесу спілкування почала проявлятися вже давно – ще в середині ХХ століття. Розробкою комунікативного методу в тій чи іншій мірі займалось багато наукових колективів та методистів у різних країнах. Найбільш вагомий внесок в обґрунтування методу зробили найпослідовніші його прихильники і, насамперед, G. Widowson, W. Littlewood, Г. Е. Піфо, Ю. І. Пассов, Н. К. Скилеренко [2: 320].

Застосування комунікативного підходу в процесі вивчення іноземної мови передбачає і сучасна програма для учнів 10-11 класів для спеціалізованих шкіл. Відповідно до цієї програми, учні повинні активно використовувати мову, що вивчають; сприймати новий досвід (нову мову, нових людей, нові способи поведінки тощо) і практикувати інші компетенції для того, щоб діяти у специфічній навчальній ситуації; мати здатність до співпраці з викладачем та іншими учнями у різних видах діяльності [4]. Однак, наукове спостереження за навчальним

процесом старших класів спеціалізованих шкіл виявило в учнів старших класів низький рівень зацікавленості у вивченні граматики і вмотивованості до соціальної співпраці. Дані труднощі спонукають до глибокого вивчення проблеми мотивації учнів в процесі розвитку граматичної компетенції учнів старшого шкільного віку.

На нашу думку, ефективними засобами розвитку соціальних мотивів можуть виступати інформаційно-комунікаційні технології, які забезпечують умови для віртуального спілкування через використання соціальних мереж. Більшість вчених вважають, що засобом підвищення рівня зацікавленості учнів у процесі розвитку граматичної компетенції можуть слугувати інформаційно-комунікаційні технології, зокрема соціальні мережі, які є соціальними структурами, утвореними індивідами та організаціями для передачі різного виду інформації. Дослідження в декількох академічних сферах показали, що соціальні мережі діють на багатьох рівнях, починаючи від родин, закінчуючи націями, та відіграють важливу роль у навчанні, спілкуванні та інтелектуальному розвитку особистості.

Метою статті є визначити сутність і спрямованість мотивів навчання граматики учнів старших класів та роль комунікативного підходу з використанням соціальних мереж.

Для досягнення мети слід врахувати психологічний зміст поняття мотивів та їх класифікацію, психологічні особливості учнів, способи організації спілкування старшокласників у соціальних мережах для вдосконалення їх граматичної компетенції.

Більшість психологів визначають "мотив навчання" як спрямованість учнів на різні сторони навчальної діяльності. Розрізняють дві базові групи мотивів: **пізнавальні**, пов'язані зі змістом навчальної діяльності та процесом її виконання; **соціальні**, пов'язані з різними соціальними взаємодіями школяра з іншими людьми. Перша група мотивів включає: *широкі пізнавальні мотиви*, що полягають в орієнтації школярів на опанування нових знань; *навчально-пізнавальні мотиви*, що полягають в орієнтації на засвоєння способів одержання знань: інтереси до прийомів самостійного набуття знань, способів саморегуляції навчальної роботи, раціональної організації своєї праці; *мотиви самоосвіти*, що полягають у спрямованості школярів на самостійне удосконалення способів одержання

знань. Усі ці мотиви забезпечують подолання труднощів школярів у навчальній роботі, викликають пізнавальну активність тощо. Друга група мотивів – соціальні мотиви – поділяються на три групи: *широкі соціальні мотиви*, що полягають у прагненні одержувати знання, у розумінні необхідності навчання (великого значення набувають мотиви усвідомлення соціальної необхідності); *вузькі соціальні мотиви*, що полягають у прагненні зайняти певну позицію, місце у відносинах з оточуючими, одержати їхнє схвалення, заслужити в них авторитет (пов'язані з потребою школяра у спілкуванні, у прагненні одержати задоволення від процесу спілкування та налагодження стосунків з іншими людьми); *мотиви соціальної співпраці*, що полягає у тому, що учень не тільки хоче спілкуватись і взаємодіяти з іншими людьми, але й прагне усвідомлювати, аналізувати способи і форми своєї співпраці та стосунків із учителями і однокласниками [1].

Проаналізувавши психологічні особливості старшокласників, ми визначили, що у школярів виникає потреба вдосконалення своєї навчальної діяльності, що виявляється у прагненні до самоосвіти. Навчальні дії можуть переростати у методи наукового пізнання. Навчально-пізнавальний мотив удосконалюється як інтерес до методів теоретичного і творчого мислення. Мотиви самоосвітньої діяльності у старшокласників пов'язуються з більш віддаленими цілями, життєвими перспективами вибору професії. Соціально позиційні мотиви учнів стають більш диференційованими за рахунок розширення ділових стосунків з однокласниками і вчителями. У зв'язку зі стрімким розвитком інноваційних технологій учні розширюють свій спектр спілкування за допомогою соціальних мереж, використовуючи їх також для пошуку інформації та самоосвіти. Наведемо приклад вправи, спрямованої на формування граматичної компетенції з використанням соціальних мереж на прикладі навчання теми "First Conditional".

Вправа спрямована на перевірку засвоєних учнями знань та вміння застосовувати їх на практиці.

Завдання: Create your own facebook quiz. To write the quiz you have to: pick a title, write some questions using First Conditional, and write some outcomes. The topic of the quiz can be about anything under the sun.

Хід виконання: всі учні групи працюють за комп'ютерами підключеними до мережі Internet, переглядаючи веб-сторінку соціальної мережі Facebook [5]. Вчитель просить учнів зайти в додаток "Quiz Whiz" і створити там власний тест, використовуючи First Conditional. Учні створюють тест. Вчитель перевіряє. Спосіб контролю: фронтальний, комп'ютеро-базований у режимі онлайн.

Результати експериментального навчання, проведеного під час проходження практики у вересні-жовтні 2010 року, доводять, що використання системи подібних вправ сприяє підвищенню мотивації учнів у процесі розвитку граматичної компетенції, оскільки вони показують якісний і кількісний приріст (відповідно 51% і 56,5%) умінь правильно вживати граматичний матеріал у різних ситуаціях реального і віртуального спілкування. Запропонований підхід може застосовуватись з певною адаптацією на середньому і старшому ступенях навчання у загальноосвітніх і спеціалізованих школах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Заброцький М. М. Вікова психологія: Навчальний посібник / М. М. Заброцький. – К. : МАУП, 1998. – 92 с.
2. Ніколаєва С. Ю. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.
3. Програма для загальнонавчальних закладів. Англійська мова 10-11 класів. Профільний рівень на 2010-2011 н. р. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=education/average/prog12>
4. Руда Н. Л. Особливості мотиваційної сфери старшокласників з різним рівнем навчальних досягнень: дис... канд. психол. наук: 19.00.07 / Н. Л. Руда. – К.: Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України, 2006.
5. Режим доступу: <http://apps.facebook.com/zquizyurmxaahu/?redirect=1&rf=nf&rts=1288281949>